

Vse osebe pa, ki so prigovarjale ali hujskale tuje šoloobvezne otroke, naj ne gredo v šolo, so bile ovađene državne pravdnosti.

Veliki župan: dr. Baltič.

Pričakujemo, da se bo g. veliki župan zavzel enako energično v vseh slučajih.

Učiteljski pravnik.

PRAVNA POT ZA ZAKONITO OBRAMBO UČITELJSKIH PRAVIC, KADAR SE JE KRŠIL ZAKON.

Določbe ustave: Vsak državljan ima pravico, neposredno in brez čigarkoli odobritve tožiti pri sodišču državne in samoupravne organe za kazenska dejanja, ki bi jih učinili zoper njega v službenem opravilu. — Za škodo, ki jih učinijo državljanom državni ali samoupravni organi z nepravilnim izvrševanjem službe, odgovarjata pred rednim sodiščem država ali samoupravno telo. Dotični organ je odgovoren njima. — Tožba za odškodnino zastara v 9 mesecih. (Čl. 18. ustave).

Pristojnost sodišč:

Upravno sodišče v Celju sodi o administrativnih sporih. Administrativen spor je samo med poedincem in pravno osebo na eni in upravnim oblastvom na drugi strani ter obstoji, ako je akt upravnega oblastva kršil pravico ali v zakonu osnovan osebni interes tožiteljev. (Čl. 15. zakona o drž. svetu in upravnih sodiščih od 25. aprila 1922).

Državni svet v Beogradu odloča o pritožbah zoper razsodbe upravnih sodišč. — O tožbah zoper ukaze in ministrske odločbe odloča državni svet v prvi in poslednji stopnji. (Čl. 17. istega zakona).

Postopek:

Rok. Tožba na upravno sodišče, odnosno državni svet (Čl. 17.) se mora vložiti v 30 dneh po vročitvi odločbe upravnega oblastva. — Tožba zoper ukaz se vloga na državni svet v dveh mesecih od dne, ko je bil ukaz objavljen v »Službenih Novinah«. — Tožba se vloga pri sodišču ali neposredno ali po pošti na recepis. (Čl. 21. istega zakona).

V tožbi mora biti označeno ime in priimek tožitelja, poklic in redno bivališče, upravni akt, zoper katerega je tožba naperjena in poedine točke, zaradi katerih se vloga. V prilogi se mora predložiti akt sam v izvorniku ali overovljenem prepisu. (Tožba in priloge naj bodo v dveh izvodih, kar je v interesu hitrejših rešitev.) — Ako navede tožitelj v tožbi, da ni mogel dobiti nobene odločbe od pristojnega upravnega oblastva v 3 mesecih od dne, ko jo je ponovno zahteval s posebnim aktom, mora sodišče preiskati, ali je njegova navedba istinita; ako se njena istinitost ugotovi, vzame tožbo v postopek, kakor da je pristojno oblastvo odbilo tožiteljevo zahtevo. (Čl. 22. istega zakona).

Toži se lahko: 1. da ni upravno oblastvo v svojem aktu nikakor uporabilo ali da ni pravilno uporabilo zakona ali zakonite uredbe; 2. da v postopku, ki se je vršil, ni upoštevalo predpisov postopka. — V tožbi se morajo navesti odnosno priložiti, dokazi v izvorniku ali overovljenem prepisu. — Dokazila se smejo priložiti tudi pri prvem naroku. (Čl. 23. istega zakona).

Odložilna moč: Tožba zoper upravne akte praviloma ne ovira njih izvršitve. — Vendar pa sme upravno oblastvo, po tožiteljevi prošnji, odgoditi izvršitev upravnega akta do končne sodne odločbe, če to dopušča javni interes ali če bi prizadejala izvršitev priložila škodo, ki se ne bi dala popraviti. V tem primeru mora vzeti upravno sodišče predmet takoj v postopek. (Čl. 36. istega zakona).

Zoper razsodbo upravnega sodišča je dopustna pritožba na državni svet, in sicer v 15 dneh od dne, ko se je prejela razsodba upravnega sodišča. (Čl. 37. istega zakona). — Pritožba se pošlje direktno na državni svet v priporočnem pisnu s povratnim receptom v 2 izvodih, katerim je priložiti dokazila, najbolje v overovljenem prepisu.

Izvršitev razsodb: Razsodbe državnega sveta in izvršne (pravomočne) razsodbe upravnih sodišč so za upravno oblastvo obvezne. Ta ne morejo zoper tožiteljevo voljo učiniti ničesar, kar bi nasprotovalo tem razsodbam. (Člen 42. istega zakona).

Izdaja novih upravnih aktov: Ako zahtevajo razsodbe državnega sveta in upravnih sodišč izdajo novega upravnega akta in ga upravno oblastvo ne izda v treh mesecih od dne, ko mu je bila

kadar se bo šlo za interese in varstvo državne avtoritete, tudi kadar se bo šlo za varstvo interesov šolstva in prosvete, posebno pa, kadar se bo šlo za varstvo avtoritete učiteljskega kot državnega uradništva in njega neodvisnosti v službi in pri nacionalnem prosvetnem delu.

vročena razsodba, ima oni, v čigar korist se je izrekla razsodba, pravico, da se pritoži na državni svet. Državni svet izda v tem primeru odločbo, ki popolnoma nadomešča upravni akt. (Čl. 43. istega zakona).

Obnavljanje sporov: Zoper izvršene (pravomočne) razsodbe upravnih sodišč in zoper razsodbe državnega sveta se sme zahtevati pri istih sodiščih obnova administrativnega spora ob pogojih, predpisanih v civilnosodnem postopku za obnavljanje sporov. (Čl. 44. istega zakona).

Ako sodišče razvidi, da je zahteva za obnovo spora upravičena, razveljavi razsodbo, za katero gre ter napoti stvar na pristojno upravno oblastvo v novo rešitev. Upravno oblastvo je vezano na pripombe sodišča. (Čl. 45. istega zakona).

Kazenska sodišča so kompetentna soditi po prej navedenih določbah našega kazenskega zakona.

Kolkovina: Pritožbe zoper odločbe niž. oblastva je kolkovati z 20 Din (tar. post. 6) takoj na državni svet s 100 Din (tar. post. 52), ki se pobere za pritožbo državnih nameščencev zoper pravice, ki mu pritičejo po čin, zakonu le če se pritožbi ne ugodi, naknadno. (Prip. k tar. post. 52.)

Pritožbe zoper premeščenje po čl. 71. Pritožbe zoper premeščenje stalnega učiteljskega po čl. 71. bi se dalo izvesti le v tem slučaju, ako bi šolska oblast v dekretu utemeljila »službeno potrebo«, zaradi katere se je izvršila premešitev, na kar pa po zakonu ni vezana ali pa, ako bi sodišče pristalo na postopek po čl. 22. zakona o upravnih sodiščih od 25. aprila 1922 in bi vzela vseeno pritožbo v postopek, če bi prizadetemu na njegovo zahtevo šolska oblast ne hotela utemeljiti »službene potrebe«, zaradi katere ga je premeštila.

Štetje vojni let. Poštini glasnik prinaša sledečo važno razsodbo: Državni svet je izdal z rešenjem št. 33.427 od 16. decembra 1924 važno razsodbo glede štetja vojni let Tovariš J. K. v B. se je pritožil proti prevodbi, ker mu niso šteli leta vojaškega službovanja za časa vojne. Državni svet je razveljavil prevodbo poštnega ministrstva in ugodil pritožbi J. K., kateremu je priznal vsa leta vojne tako v pokojnino kakor tudi v napredovanje. Pri tej razsodbi se je državni svet opiral na sledeče avstrijske predpise: Dvorni dekret št. 47.358 od 21. novembra 1832 (P. G. S. čl. 60.); zakon o vojaški oskrbi osebja c. in kr. vojske, vojne mornarice in domobranstva od 27. decembra 1875; dekret finančnega ministrstva št. 4847 od 17. februarja 1892; ministrska naredba od 10. dec. 1915 (drž. zakonik št. 362) in cesarska naredba od 9. junija 1915 (drž. zak. št. 361) o računanju vojni let. Ta razsodba je silne važnosti za vse prizadete tovariše, kajti J. K. ni bil oficir in je vstopil v državno službo šele po vojni.

Splošne vesti.

Ali imamo res tako malo zaslonbe pri oblasteh? »Jutro« od nedelje piše: »Učiteljski Tovariš« je prinesel zadnjič vest, da je neki župni upravitelj sporočil ljudem in tudi predsedniku krajnega sveta, da ne bo toliko časa desete maše v kraju, dokler ne spravijo učitelja proč. Ne mislite, da je dala šolska oblast učitelju zadoščenje za to izsiljevanje. Popisalo se bo nekaj papirja in čez nekaj časa bo vse zaspalo. Naši gospodje so danes še vedno mnjenja, da se je boljše zameriti sto učiteljem, kakor pa enemu podeželskemu župniku. Dotični župni upravitelj je bil pozvan na odgovor, ali po vzorcu iškega kaplana ni prišel, ker je bil »uradno« zadržan, in bo mogoče tudi on napisal kaj v »Slovencu« o svojih pridigah in pismih. Rado vedni smo, kaj bodo storile oblasti v teh slučajih, ki sta prava znaka anarhije.

Zganimo se za Podporno društvo za učiteljski naraščaj. (Dopis.) Učiteljsko v Ljubljani je na svojem zborovanju dne 14. t. m. sklenilo pristopiti kot podporni član društva in plača v ta namen pristopnino Din 1000, torej za člana učiteljskega društva po Din 5. Dalje je tudi soglasno pritrdilo predlogu, da obvezno plačuje vsak organiziranec po Din 3 mesečno, kar se bo pobiralo mesečno s čla-

narino vred. Tako v Ljubljani, Tovariši in tovarišice širom Slovenije (oženjeni in neoženjeni, tu ni razlike) ne pozabite, da rešujemo z malenkostnimi Din 3 mesečnimi sinove lastnega stanu! Ti bodo vstopili v življenje polni naprednih idej. Naši strupeni nasprotniki nam odtegujejo naraščaj neverjetno hitro in uspešno. Pogledajte samo na ljubljansko učiteljske in boste kmalu dognali kam pes taco moli. Tako se ne sme življenje našega naraščaja sukati. Kar se da rešiti, se mora! Sinov našega stanu ne spustimo v nenasitno malho! Po toči zvoniti ne bo pomagalo. Zato se zganimo sedaj in vztrajajmo pri svojih sklepih. V nas samih je moč, da zajezimo poguben val. Zatorej ne preslišite glasu. Dajte, vsaj vi ne pehajte od svoje pohlevne jih bajte! — Tudi klic naj velja tudi za tovariše in tovarišice na meščanski šoli. Zložimo zneske že od 1. januarja t. l., da rešimo našo napredno mladino! Blagajniki pri naših društvih, oziroma naši šolski upravitelji naj se ne otrsajo plemenitega dela — pobirajna prispevkov, ki nam ne smejo biti nesrečni »mus«, ampak veselo pomagajmo svojcem!

Odgovor na germanizacijo koroških Slovencev. Nemška poslanca Neuner in Schuhmacher sta bila pri prosvetnemu ministru Pribičeviću in sta zahtevala pojasnila o ukinjenju nemških paralel na jugoslovenskih srednjih šolah. Minister jima je odgovoril, da je to represalija za postopanje avstrijske vlade v zadevi slovenskih šol na Koroškem.

Važni nacionalni sklepi vlade. Minister Pribičević hoče odpraviti nemške in madžarske paralele na srednjih šolah. Posebno kar se tiče nemških šol, se je uradno ugotovilo, da je stanje našega šolstva v Burgenlandu in na Koroškem tako, da o njem ni mogoče resno govoriti. Naša država ne more iti na roko Nemcem v Vojvodini, dokler ne izpolni avstrijska vlada v Burgenlandu in na Koroškem onih obveznosti, ki jih nalaga mirovna pogodba. S tem odločnim korakom prosvetnega ministra se bodo definitivno odstranili zadnji sledovi protinacionalnega in obsojanja vrednega postopanja dr. Korošca, ki je za svojega ministroma odpravljal v Vojvodini nemške in madžarske šole v škodo našega življa.

Državne in narodne zastave po ljudskih šolah. Po naredbi ministrstva prosvete morajo krajni šolski sveti poskrbeti za to, da dobe, ozir. da imajo vse osnovne šole po eno državno in eno narodno zastavo za razobešanje na poslopjih. Zasebne šole si morajo te zastave same omisliti. Kakor smo izvedeli, je rodilo »Slovenčevu« hujskanje kmetskega ljudstva proti državi sadove, zato se nekateri krajni šolski sveti na kmetih upirajo nabavitvi poleg narodnih tudi državne zastave! Nadejamo se, da bo državna oblast v tem pogledu napravila kratek proces: krajni šolski svet, ki se upira nabavitvi državno zastavo, je treba brez pardona razgnati.

II. književna tombola Jugoslovenske Maticice. S številkami 45, 90 in 4 so bile zadete vse ambe in terne. Dne 7. t. m. so bile izžrebane številke za kvaterne, in sicer: 63, 66, 9, 88, 65 in 48. Kljub velikemu številu pa niso bili zadeti še vsi dobitki za kvaterne. Zato je pokrajinski odbor Jugoslovenske Maticice izžrebal danes za kvaterne še sledeče številke: 25 in 38. S temi in prejšnjimi številkami pa bo brzokone zadetih več kvatern. kakor pa je še preostalih dobitkov. V tem primeru se bo vršilo med vsemi Pokrajinskemu odboru Jugoslovenske Maticice do 21. t. m. vposlanimi tablicami, ki so zadele kvaterne, podrobno žrebanje. Dne 22 t. m. pa bodo izžrebane številke za činkvin.

Razvrstitev učiteljskega strokovnih šol. »Jutro« poroča: Vprašanje razvrstitve učiteljskega strokovnih šol v celi državi, ki so vsled nepravilnosti uredbe o razvrstitvi izgubili svoje prejšnje položaje, se proučava sedaj v ministrstvu trgovine in industrije. Minister šum in rudnikov dr. Žerjav je opozoril na važnost tega vprašanja g. ministra trgovine in industrije in je stvar predelal z dotičnimi strokovnimi referenti tako, da bo predmet prišel v najkrajšem času na dnevni red.

Odlikovanja. Dne 14. t. m. je srezki poglavar g. Ivo Poljanec na zborovanju učiteljskega slovenjbiškiškega okraja na Pragerskem izročil odlikovanja g. J. Sabatiju, nadučitelju v pok. v Zgornji Polskavi in g. F. S. Seguli, župniku v pok. Pri odlikovanju je bil navzoč tudi g. dr. Pivko, ki je kot predsednik JČ. Lige čestital župniku Seguli,

kateri je svoje dni krepko širil idejo českoslovaško-jugoslovenskega zblizanja.

Vkoreninjenje tujke med znanstvenimi izrazi. Tako n. pr. algebra, astronomija, geologija, geometrija, planimetrija, stereometrija, analitična in deskriptivna (namesto opisna) geometrija so splošno v rabi in tako je prav, ker s tem postanejo naše znanstvene knjige vsem Jugoslovenom domače. Torej vsem splošno pravilo: Ne kujmo novih izrazov! S tem bi le naše obzorje ogradiili z ozkim plotom. Pri tej priliki opozorimo na novo knjigo: »Primjeri iz deskriptivne geometrije«, metodično porredjani. Složio prof. Petar Nenin, učitelj velike realke osječke. — Zbirka obsega 600 nalog in se priporoča prijateljem tega predmeta.

II. književna tombola Jugoslovenske Maticice. Z izžrebanjem števil 45, 90 in 4 so bile zadete vse ambe in terne. Dne 7. t. m. so bile izžrebane še sledeče številke: 63, 66, 9, 88, 65 in 48. Pokrajinski odbor Jugoslovenske Maticice prosi vse one, ki imajo na svojih tablicah v eni vrsti štiri izmed vseh dosedaj izžrebanih števil, da mu iste vpošljejo v svrhu razdelitve dobitkov najkasneje do sobote 14. t. m.

Devica Marija v Polju pri Ljubljani. Na Svečnico je izročil gosp. dvorni svetnik dr. Ferjančič v spremstvu srezkega šol. nadz. Andr. Škulja tukajšnjemu upokoženemu nadučitelju Francu Kavčiču odlikovanje sv. Save. V šolski sobi okrašen s cvetjem in zelenjem, se je zbrala množica domačega in tujega občinstva, učiteljskega, uradništva Združenih papirnic v Vevčah, dalje zastopniki raznih korporacij, celokupni občinski odbor itd. Z iskrenimi besedami je čestital g. dvorni svetnik slavljencu k njegovemu odlikovanju in našteval vse njegove vrline, ki ga dičijo ter mu nato pripel odlikovanje. — Šolski upravitelj V. Mihelič je čestital slavljencu v imenu učiteljskega. Spominjal se ga je kot moža, ki je deloval vedno v dobrobit šole, kot človeka prave človečnosti, ki hrani v sebi plemenito dušo do bližnjega, dušo odpuščanja in prizanašanja. Ravno ta duša mu je naklonila toliko prijateljev, ki jih ima v resnici. Slavil je slavljenco kot vzornega delavca na kulturnem in prosvetnem polju, kot najboljšega očeta svojih družin, s katero ga veže vedno prava očetovska ljubezen. — Učitelj Fr. Trost, njegov učenec, je našteval v največji hvaležnosti dobrine, ki jih je vcepil vrli slavljencu šolski mladini, za katero je daroval vse svoje najboljše moči ter bil isti vedno najboljši oče. — Župan Kukavica je čestital slavljencu k visokemu odlikovanju ter se spominjal onega velikega dela, ki ga je izkazoval odlikovanec v največji meri vsem občanom, ki so bili skoraj večinoma njegovi učenci. — Iskreno navdušenje je sledilo čestitki domačega g. župnika Müllerja. Dasi naprednega mišljenja, je zrl v njem vedno moža jeklenega značaja, značaja trdnega kot granit, ki se ni nagnil na desno ali levo, akoravno bi mu to v gotovih časih kaj neslo. — Brat starosta Sokola Kuhar Janko je čestital vrlému bratu Kavčiču k visokemu odlikovanju, ga slavil kot najboljšega brata vrle sokolske čete. — H koncu se je spominjal g. dvorni svetnik kralja Aleksandra ter zaklical z vsem zbranim občinstvom trikratni »Živio« kralju Aleksandru, nakar je pevski zbor Sokola pod vodstvom učitelja Švare zapel mogočno »Bože pravde«. — Ginja in s solzami v očeh se je zahvalil slavljencu občinstvu za izredno čast.

Dijaške legitimacije za znižano vožnjo na železnici je izdala Učiteljska tiskarna, da ne bo treba pisati vsake legitimacije posebej šolskim upraviteljem. Uporabne so za vse vrste šol. Cena 1 Din.

Zvišanje honorarjev za nadure. Kakor poroča zagrebška »Riječ« iz Beograda, je finančni minister prošli teden sprejel pomočnika ministra prosvete T. Radičevića ter zastopnika Proforskog društva J. Živanovića in L. Kneževića v zadevi kredita za nadure v srednjih in strokovnih šolah. Finančni minister je pristal na zvišanje kredita v smislu odluka ministra prosvete iz meseca junija lanskega leta. Honorar po novi normi se bo računal od meseca januarja 1925. Čim bodo urejene formalnosti, se izda poseben pravilnik glede nadur.

Himen. Poročil se je g. Wenigerholz Miroslav, učitelj v Središču ob Dravi s tovarišico gđ. Hiti Zoro. Bilo srečno! Zdravo!

Tvornica učil in šolskih potrebščin v Ljubljani je naša stanovska usta-

nova in zato je naša skupna dolžnost, da ji pomagamo. Lovci, prijatelji in znanci lovcev in gozdarjev in drugi tovariši, pošiljajte nam razne ustreljene živali, ki nam jih vedno primanjkuje vsled velikega povpraševanja raznih šol. Stroške radevotje povrnemo. Potrebujemo posebno voluharje, verice, razne žolne itd. Tudi plazilci, posebno kače (letos bo morda kače leto!) so nam dobrodošle (gad, modras, goš, belouška). Plazilce nam je treba pošiljati žive in to v posebnih zabojčkih, ki jih na željo pošljemo reflektantu. V prihodnji številki »Učit. Tov.« izide natančnejše navodilo, kako se naj pošiljke pakirajo. M. Zor.

Književnost in umetnost.

Priporočamo vse spodaj navedene knjige v nabavo učiteljstvu in šolam, posebno pa šolarskim, vsem javnim ljudskim in društvenim ter učiteljskim strokovnim knjižnicam. Vse tu navedene knjige se naročajo tudi lahko potem Učiteljske knjižarne v Ljubljani, Francišanska ulica, številka 6.

Ocene.

— **Nov stenski zemljevid Slovenije.** Po prof. Orožnu priredil dr. Karel Capuder. Zemljevid se dobi v Jugoslovanski knjižarni v Ljubljani. Nova izdaja že splošno upeljanega Orožnovega zemljevida vojvodine Kranjske, ki pa je obsegal tudi južno Štajersko in Koroško ter slovenske dele Primorja ter dobro služil našim šolam in uradom zaradi svojega razmeroma velikega merila (1:130.000), je postala nujna potreba, ker je izdaja zastarela in tudi pošla. Nova izdaja ima namen seznaniti z novo politično razdelitvijo slovenske zemlje. Zlasti važne so naturne državne meje. Upošteva najnovejše podatke jugoslovansko-italijanske razmejitve, zlasti razmejitvene posledice rimske pogodbe z Italijo pri Reki. Dasi še ni končno izvršena vsa razmejitev, so vendar dela že tako napredovala, da ni pričakovati večjih sprememb, ki bi jih bilo mogoče na karti v tem merilu vidneje naznačiti. Na novo je dodano kot poseben zemljevid Dolenje Prekmurje in Medjimurje. V notranjosti je na podlagi zakona o razdelitvi države na okrožja (sreze) in raznih dodatnih določb razdeljena Slovenija. Posebno velike izpremembe so na nekdanjem južnem Štajerskem. Ta razdelitev bo važna za urade, ki dosedaj nimajo tako nazornega pripomočka za spoznavanje nove administrativne razdelitve, ker po uradih še vedno vise stari, sedaj že samo zgodovinski zemljevidi. Popravljen so na podlagi rezultatov zadnjega ljudskega štetja znamenja za kraje. Na novo so vrisane železnice in važnejše nove ceste, sprememb je mnogo krajevnih imen, da so v skladu z uradno uvedenimi imeni in posebej še s stenskim zemljevidom, ki ga je izdala Matica Slovenska. Tudi višine so točneje določene. V šolah bo tedaj omogočen pouk Domovinoznanstva, ki so ga dosedaj ovirale zastarele stenske karte. Zemljevid obstoji iz šest listov in velja nenalepljen Din 120, nalepljen na papir s platenimi prigrabi Din 240. Na platno s palicami Din 360. Kdor ima pa kak star na platno kaširan zemljevid, ki ima vsaj velikost 180 × 146 cm, ga lahko pošlje knjižarni, ki ima zemljevid v razprodaji, da ga prelepi z novim zemljevidom, kar bo oskrbela proti mali odškodnini.

— **Vino in voda.** Prepri med njima v spevih. Za triglasni zbor in dvospev s spremljevanjem klavirja ali harmonije. Priredil A. Kosi, šolski ravnatelj v Središču ob Dr. — To je naslov skladbe, naslanjajoče se deloma na znano narodno melodijo, ki si bo radi svoje melodioznosti na mah osvojila srca naše mladine. Osnovnim šolam in izobraževalnim društvom skladbo za njih javne prireditve toplo priporočamo. Cena partituri 12 Din, besedilo in navodilo 3.25 Din. Dobi se pri skladatelju v Središču in pri vseh večjih knjigotržcih.

— **k Cerkniško jezero in okolica.** Spisal Miha Kabaj, nadučitelj v Begunjah nad Cerknico. Uredil Fr. Sterle, akad. slikar. S 24 slikami in 1 zemljevidom. Založila Učiteljska tiskarna v Ljubljani. — Cena elegantno vezani knjigi 60 Din.

Kabajeva knjiga o Cerkniškem jezeru je res nekaj posebno lepega, ker jo krasijo 24 umetniških slik na satiniranem umetniškem papirju. Te nam že same po sebi predstavljajo posebnosti našega kraškega sveta. Poleg tega je knjigi priden lep izdela zemljevid okolice Cerkniškega jezera, na katerem bralec lahko

pazno sledi izvajanjem pisatelja. Knjiga nam odkriva naravni čudes in opisuje posebnosti kraškega sveta, ki jih vsebuje naša nova domovina, Jugoslavija, v tričetrtinskem pasu ob Jadranskem morju, skoro od Soče do Albanskih gor. Poleg Popovega polja je Cerkniško jezero najzanimivejši pojav našega kraškega sveta. In Kabaj nam poda v lepi in zanimivi obliki ta opis, tako da človek sledi z zanimanjem njegovim izvajanjem; kar pa ne vzbudi zanimanja živa beseda, ga odkrijejo lepe slike. Posamezna poglavja se dele sledeče: Opis jezera in okolice. — Skrivnostni jezerski pojavi. — Obsežnost jezera. — Ribji lov. — Lov na divje rabe. — Bliznja jezerska okolica. — Cerknica. — Zgodovina, ustno izročilo in pripovedke. Posebno opozarjamo na to lepo knjigo naše knjižnice, ker bodo z nabavo pripomogle ljudstvu k izpopolnitvi izobrazbe in spoznavanja naše lepe domovine.

— **k Kratka srpska ili hrvatska slovnica.** (I. deo). katero je sestavil učitelj Tomo Jedrlinčič, je izšla in priporočena je od Prosvešnega Oddelka kot priročna učna knjiga pri poučevanju srbohrvaščine. Namenjena je učiteljem in dijakom. Obsega 56 strani malega formata, a stane samo 5 Din, tako da jo more tudi najsiromašnejši nabaviti, ker toliko danes stane navaden zvezek. Vsebinska je: Predgovor, glasovi č, d, dž, prelazenje glasova, pravopis, naglasak, skakanje naglasaka na predlog, naslonjenice (enklitike), -e, -ije -kavci, spreznje (vremna, načini, oblici). Na kraju je dodan mali slovarček. Gradivo je obdelano temeljito, v lahkem in jasnem stilu ter ga mora kolikor toliko poznati vsek povprečen inteligent.

Naroča se pri založniku (Tomo Jedrlinčič — Ljubljana, Sv. Jakoba trg 7/II.) Knjižarnam s popustom.

— **k Dr. Fran Göstl: Misterij duše,** poljudni pregled psihijatrije. Splošna knjižnica zvezek 47. V Ljubljani 1924. Založila Zvezna tiskarna in knjižarna. 276 strani. Cena broš. 35 Din, vez 42 Din.

V nobeni medicinski stroki ne vlada med narodom — tako med prostimi, kakor med izobraženimi — toliko nerazumevanja in napačnih nazorov, kakor o duševnih boleznih. Zato je velikega praktičnega pomena knjižica, ki v poljudni in mikavni obliki opisuje in razjasnjuje posamezne bolezenske oblike, kaže nevarnosti, ki iz njih lahko nastanejo za bolnika in njegovo družino, za imetje in življenje. Opisuje nadalje zavode in njihov ustroj, podaja pravila za oskrbovanje bolnikov v teh in na domu. Največjega pomena so bolezniški popisi in zgledi, povzeti največ iz pisateljeve prakse ali od raznih drugih priznanih avtorjev. Ti istiniti, mnogoštevilni slučaj razjasnjujejo najbolj in najinformativnejše podano snov.

Zelo obširno razpravlja knjižica o alkoholizmu, o njegovih mnogoterih zlih posledicah, o umobolnostih in zločinih, ki jih povzroča. Ti odstavki bodo zelo dobro služili kot podlaga za protialkoholno predavanje.

Umevno je, da v ozkem okviru knjižice ni bilo možno podati vse psihijatrije, da so mnoga poglavja iz nje le na kratko omenjena in označena, da so zlasti razna teoretiška poglavja predvsem odpadla. Kar pa je podano, obsega vse najvažnejše in najpotrebnejše o tej vedi za lajka. In podano je vsakomur v umevni in zanimivi obliki. Da se vidi zanimiva vrsta obravnavanih poglavij, med katerimi so mnoga izredno aktualna, podajamo nekaj naslovov teh poglavij: Zgodovinski pregled razvika psihijatrije, oskrba umobolnih doma in v zavodih, strežba in nadzorovanje bolnikov, vzroki umobolnosti, umobolnosti pri nosečih, porodnicah ter v klimakteriju, motnje uma, čustva in volje, halucinacije, dejanja v nezvesti in zamračenju, epidemska blaznost, idijotizem in imbecilnost, starostna demenčnost, shicofrenija, manija in melanholija, alkoholizem in alkoholske blaznosti, zli nasledki pijančevanja, navađna in patološka pijanost, kronični alkoholizem, delirium tremens, razne alkoholske blaznosti, alkohol in zločini, morfinizem in kokainizem, božjast in božjastniki, paranoiki in kverulanti, progresivna paraliza, simulacija blaznosti, psihopatija.

Zato priporočamo knjižico, katere cena je vzpričo njene obsežnosti izredno nizka, vsem izobražencem (tudi juristom) bo radi ozke zveze umobolnosti s kriminalistiko in drugimi juridičnimi vprašanji v nji marsikaj dobrodošlo, a tudi in posebno lajku in priprostemu narodu, med katerimi je, kakor že uvodoma

omenjeno — razširjeno toliko predsodkov, napačnih pojmov, celo vraž glede umobolnih, pa tudi radi velevažnih poglavij o alkoholizmu. Zlasti naj je ne pogreša nobena učiteljska in prosvetna knjižnica. Nič manj važna pa je knjiga tudi za učitelje in duhovnike, ki so zlasti na deželni mnogokdaj edini svetovalec ljudstva v takih kritičnih hipih zamračenja duha in žalostnih posledic alkoholizma.

Naša gospodarska organizacija.

REZERVNI SKLAD prostovoljni organizacijski sklad.

II. izkaz:

Blagajniško stanje po I. izkazu	5449.—	Din
Ažman Josip, Lesce	10.—	»
Volavšek Anton, Sv. Ema	10.—	»
Mervar Franc, Ambrus	10.—	»
Jakopec Franjo, Sv. Rupert	10.—	»
Učiteljsko osn. šole Vojnik	50.—	»
Kamniško učit. društvo	370.—	»
Učiteljsko društvo za mari-borski šolski okraj	400.—	»

skupaj . 6309.— Din.

Iskrena hvala! Naj bi našli obilo posnemalcev!

Upravnik.

Opomba: Med darovalci pogrešamo še večino naših okrajnih društev. Naj bi se tudi ta spomnila našega rezervnega sklada.

— **k Društvu za zgradbo učiteljskega konvikta** so darovali: Julij Mayer, nadučitelj v Dobu, 5 Din in Albina Bradakova, učiteljica v Kranju, državno 7% obveznico za 100 Din. Hvala! Dari v tekočem letu je došlo 2864.50 Din.

Iz naše stanovske organizacije.

Gibanje okrajnih društev v Sloveniji.

Vabila:

— **SAVINJSKO UCITELJSKO DRUŠTVO ZA VRANSKI OKRAJ** ima svoj redni občni zbor v četrtek, 5. marca t. l. ob 11. uri v orlovaški šoli. Dnevni red: 1. Zapisnik, 2. Dopisi, 3. Poročilo B. Zdolška o seji širjega sosveta UJU pov. Ljubljana, 4. Poročila društvenih funkcionarjev, 5. Podavanje tov. Rožanca: »Iz mojega službovanja v Srbiji in Prekmurju«, 6. Volitev novega odbora, 7. Slučajnosti. Udeležba za vse člane obvezna! Odsotnost se mora opravičiti!

— **UCITELJSKO DRUŠTVO ZA KOČEVSKI OKRAJ** ima svoj občni zbor v soboto, dne 7. marca t. l. ob 9. uri dopoldne v Ribnici (deška šola) z običajnim dnevnim redom.

Poročila:

— **UCITELJSKO DRUŠTVO ZA MARIBOR IN BLIŽNJO OKOLICO** je imelo svoj redni občni zbor dne 22. januarja t. l. ob 9. uri v deški osnovni šoli III. Od 116 članov je bilo navzočih 102.

V uvodnem govoru je predsednik očitno delovanje društva v preteklem letu. Povdarjal je, da si društvo ob zaključku letnega dela lahko zabeleži marsikateri lep uspeh, a da ga že zopet čakajo novi cilji, kateri mu bodo dosegljivi samo tedaj, ako se člani združijo v složen, smotreten delu.

Nato se je odobril zapisnik zadnjega zborovanja in so se prečitali dopisi.

O seji širjega sosveta UJU v Ljubljani je poročal tov. Klemenčič, o seji glavnega odbora UJU v Beogradu pa predsednik — Obema zastopnikoma so se člani prisrčno zahvalili za trud in požrtvovalnost.

Sledila so poročila društvenih funkcionarjev.

Tov. tajnica je podala kratek pregled društvenega delovanja. Društvo je imelo 5 zborovanj, 8 odborovih sej, 4 predavanja in 2 poučna izleta. Udeležba je bila vsakokrat dobra. Tudi na pokrajinski in glavni skupščini je bilo društvo številno zastopano.

Tov. blaginjak je poročal, da je šelo društvo ob koncu preteklega leta 119 članov, da je članarina plačana in da je blaginja v dobrem stanju. — Dohodkov je bilo 11.460.60 Din, izdatkov 10.898 Din, prebitok znaša 562.60 Din.

Pregledovalca računov sta našla račune v vzornem redu in sta se zahvalila blaginjaku za njegovo vestno delo.

O delovanju »Odseka učiteljskih konvikta« je poročal tov. Skala, ki vodi odsek od začetka šolskega l. 1924/25. V prvi po-

lovici tega šolskega leta je imel odsek 5 sestankov. Obisk je bil dober, zanimanje veliko. Poročevalec je povdarjal, da je potrebno, da se tudi učiteljstvo udeležuje sestankov in na ta način utrjuje vez med nami in bodočimi tovariši in tovarišicami.

O delovanju »Društva državnih nameščencev« je poročal tov. Alt, o »Zadruzi« tov. Tušak.

Predsednik je izrekel zahvalo vsem poročevalcem za njihov celoletni trud.

Nato so se vršile volitve. Predsednik društva, g. srezki nadzornik Ivan Tomažič, je odložil predsedništvu radi preoblega dela. Društvo mu je hvaležno za vse njegovo delo in energično vodstvo. — V novi odbor so bili izvoljeni: Predsednikom tov. Alt; podpredsednikom tov. Tomažič; odbornikom tov. Hren, Klemenčič, Kožuh, Tušak, Malenšek, Burnikova in Permetova. Za pregledovalca računov sta bila izvoljena tov. Vodenik D. in Brumen. V društvu državnih nameščencev nas bo zastopal tov. Alt, v zadruzi tov. Tušak.

Na predlog tov. blaginjaka se je sklenilo, da se plača 130 Din letne skupne članarine in da se pošlje od čistega dobička 250 Din »Rezervnemu skladu UJU v Ljubljani«, 150 Din »Skladu za učiteljske in 150 Din »Učiteljskemu domu v Mariboru«.

Nato je g. Jarh, načelnik »Jugoslovanske hranilnice in posojilnice« razložil pomen tega zavoda ter vabil učiteljstvo k pristopu. Sklenilo se je, da društveni odbor o tem razmislija ter javi svoj sklep načelstvu zavoda.

Ob sklepu zborovanja je opozoril predsednik navzoče na važnost in korist »Samopomoči«, vabil člane, naj se v čim večjem številu udeležijo predavanj pedagoškega krožka ter povdarjal, da je potrebno, da učiteljstvo agitira za mladinski list »Zvonček«.

— **OBČNI ZBOR LITIJSKEGA OKR. UCITELJSKEGA DRUŠTVA** se je vršil v Ljubljani na državnem moškem učiteljskem dne 17. januarja 1925. Udeležba 80%. Izmed članstva sta t. č. 2 pri vojakih, 2 članici pa na »Pedagoški šoli« v Zagrebu.

Predsednik prav iskreno pozdravi vse navzoče, predvsem g. dr. M. Pirca in srez. šol. referenta g. Iv. Bezeljaka. Nato z veseljem konstatira naraščanje našega članstva. Za tem poda izbrano poročilo o seji širjega sosveta pov. UJU. Dotakne se tudi več drugih točk glede uspehov naše organizacije in navdušuje prisotne k čim agilnejšemu sodelovanju.

Gospod dr. Pirc, šef ljubljanske poliklinike je podal jako zanimivo poročilo o šolski higijeni. Drugi del svojega predavanja je pojasnjeval s prav lepimi kinematografskimi slikami. Po predavanju smo si pod njegovim vodstvom ogledali vse prostore moderno urejenega higijenskega zavoda. Za njegovo uslužnost in naklonjenost mu tem potom društvo izreka prisrčno zahvalo.

Tajnik je podal svoje poročilo bolj v statistični obliki sej in zborovanj, sprememb v članstvu itd. Navzočim pa je nato iskreno priporočil agitacijo za »Zvončka«.

Blagajniško poročilo je bilo z zadovoljstvom vzeto v vednost. Blaginjak prečita tudi dopis pov. UJU glede rednega vplačevanja članarine in povdarja posebno točko, da se vse tiste, ki so z vplačevanjem 3 mesece zaostali, kratkoma črta. Po pregledu računov se mu izreče absolutorij in zahvala za njegovo vestno in vzorno poslovanje.

Pri volitvah je bil izvoljen stari odbor.

Slučajnosti. Občni zbor je sklenil, da se društvenina pobira mesečno po 12 Din in najmanj četrletno redno nakazuje. S tovariši poročene učiteljice plačujejo mesečno po 7 Din. Do 15. marca 1925 naj se poravna event. zaostala članarina. Društvena blaginja nakaže po 5 Din od člana za »Rezervni sklad« in plača en delež za »Učiteljski zdraviliški dom« v Rogški Slatini. Čas prihodnjega zborovanja bo pravočasno objavljen v »Tovarišu«.

— **UCITELJSKO DRUŠTVO ZA BREŽIŠKI IN SEVNŠKI OKRAJ** je imelo svoj redni občni zbor 17. januarja t. l. v Brežicah.

Udeležba: 62 članov (od 75). Ostali so se, s 5 izjemami, opravičili.

Tov. predsednik je uvodoma primerjal občni zbor z zadnjim zborovanjem v mesecu oktobru pr. l.: medtem, ko smo takrat zborovali v času najhujših preganjanj od strani raznih napredku nasprotnih faktorjev, zborujemo danes v upanju na boljšo bodočnost, tako za učiteljstvo,